MACHSHEVES YECHEZKEL
TORAH OF RAV HARTMAN

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

עבודה זרה ד-א

עניין: עונש לצדיקים

שערי תשובה לרבינו יונה שער ד׳

יג וחייב האדם להתבונן ולדעת, כי אין התלאה אשר מצאתהו והיסורים הבאים עליו לפי גודל עונו ורוב חטאיו, אך השם יתברך מיסרו דרך מוסר האב את בנו בחמלת ה׳ עליו, שנאמר (דברים ח, ה): וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה׳ אלהיך מיסרך, ופירשו רבותינו זכרונם לברכה (ילקוט שמות יתרו שנ): לבך יודע מעשים שעשית ויסורים שהבאתי עליך כי לא לפי מעשיך יסרתיך, ונאמר (איוב יא, ו): ודע כי ישה לך אלוה מעונך, ונאמר (עזרא ט, יג): כי אתה אלהינו חשכת למטה מעוננו. וכאשר יבא המוסר על אויבי ה׳ בעון אחד הם נספים, כי תבא עליהם הפורענות בבת אחת, כמו שנאמר (תהלים לז, כב): "תמותת רשע רעה", ושאר עוונותם נשארים על נפשם, כמו שנאמר (יחזקאל לג, כז): "ותהי עונותם על עצמותם", אבל בבוא המוסר על הצדיקים מעט מעט יבא עליהם עד תם עונותם, כמו שנאמר (עמוס ג, ב): "רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה על כן אפקוד עליכם את כל עוונותיכם", ופירשו רבותינו זכרונם לברכה (עבודה זרה ד.): משל לאדם שהלוה לשני בני אדם, אחד אוהבו ואחד שונאו, אוהבו נפרע ממנו מעט מעט, שונאו נפרע ממנו בבת אחת. ונאמר (משלי כד, טז): "כי שבע יפול צדיק וקם ורשעים יכשלו ברעה", פירוש: ברעה אחת יכשלו ויתמו, ונאמר (ירמיה י, כד): יסרני ה׳ אך במשפט אל באפך פן תמעיטני", פירוש: אך במשפט - במדת רחמיך וחק חסדיך, מלשון (במדבר כח, כא): במספרם כמשפט - כחוק. (תהלים קיט, ה): יכלכל דבריו במשפט - במדה. ומשלו עוד משל בענין הזה ואמרו (מדרש תהלים לה.): מי שאינו יודע להכות מכה את בנו על עיניו ועל פניו, אבל מי שיודע להכות מכה את בנו בענין שלא יזיק לו. וכן כתוב (תהלים קיח, ה): יסור יסרני יה ולמות לא נתנני, ונאמר (איוב ב, ו): אך את נפשו שמור. ולא יבואו על הרשעים זולתי יסורי נקם, אבל יסורי הבחינה לא יבואו זולתי על הצדיקים, שהם מקבלים אותם באהבה ומוסיפים תיקון במעשיהם, והיסורים לטובתם ותועלתם וגודל שכרם, כמו שנאמר (תהלים יא, ה): ה׳ צדיק יבחן. ומשלו רבותינו זכרונם לברכה משל בזה ואמרו (בראשית רבה נח. פרה לב. ג.): בזמן שיודע בעל הפשתן כי הפשתן חזק מכה עליו הרבה לעשותו רך וטוב.

פחד יצחק אגרות וכתבים אגרת קכח

אבל דע לך, חביבי, ששורש נשמתך הוא לא **השלוה** של היצר־טוב, אלא דוקא **מלחמתו** של היצר־טוב. ומכתבך היקר הנלבב מעיד כמאה עדים כי אכן לוחם נאמן אתה בצבאותיו של היצר־טוב. באנגלית אומרים Lose a battle and win the war[2]. בודאי שהנך נכשל ועומד להיות נכשל, (אין בזה משום פתיחת פה לשטן) ובכמה מערכות תפול שדוד. אבל אני מבטיח לך שלאחר הפסד כל המערכות תצא מן המלחמה כשזר הנצחון על ראשך, והטרף החד מפרפר בין שיניך. Lose battles, but win wars. החכם מכל אדם אמר „שבע יפול צדיק וקם״[3]. והטפשים חושבים כי כונתו בדרך רבותא. אע״פ ששבע יפול צדיק מ״מ הוא קם. אבל החכמים יודעים היטב שהכונה היא שמהות הקימה של הצדיק היא דרך ה„שבע נפילות״ שלו. וירא את כל אשר עשה והנה טוב מאד. טוב זה יצר טוב. מאד זה יצר הרע[4].

אהובי, הנני לוחץ אותך אל לבבי, ולוחש באזניך, כי אילו היה מכתבך מספר לי על אודות המצוות ומעשים טובים שלך הייתי אומר שקבלתי ממך מכתב טוב. עכשו שמכתבך מספר על דבר ירידות ונפילות ומכשולים, הנני אומר שקבלתי ממך מכתב טוב מאד. רוחץ סוערת לקראת השאיפה להיות גדול. בבקשה ממך אל תצייר לעצמך גדולים שהם ויצרם הטוב בבחינת חד־הוא. לעומת זאת צייר בנפשך גדלותם של גדולי עולם באותיות של מלחמה נוראה עם כל הנטיות השפלות והנמוכות. ובזמן שהנך מרגיש בקרבך סערת־היצר, דע לך שבזה הנך מתדמה אל הגדולים הרבה יותר מאשר בשעה שאתה נמצא במנוחה שלימה שאתה רוצה בה. דוקא באותם המקומות שהנך מוצא בעצמך הירידות הכי מרובות, דוקא באותם המקומות עומד הנך להיות כלי להצטיינות של כבוד שמים.

SPONSORED LZ"N
AHARON BEN YAAKOV SHALOM • LEAH BAS YITZHAK